

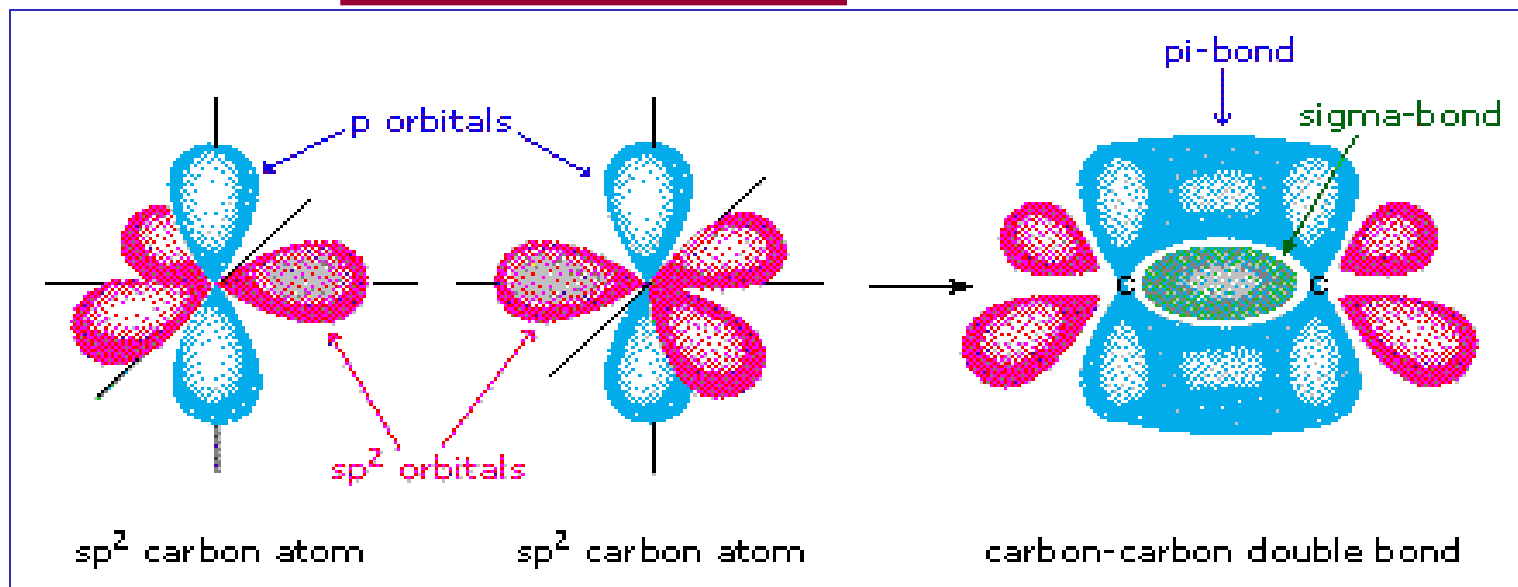
Ακόρεστοι Υδρογονάνθρακες

• Αλκένια

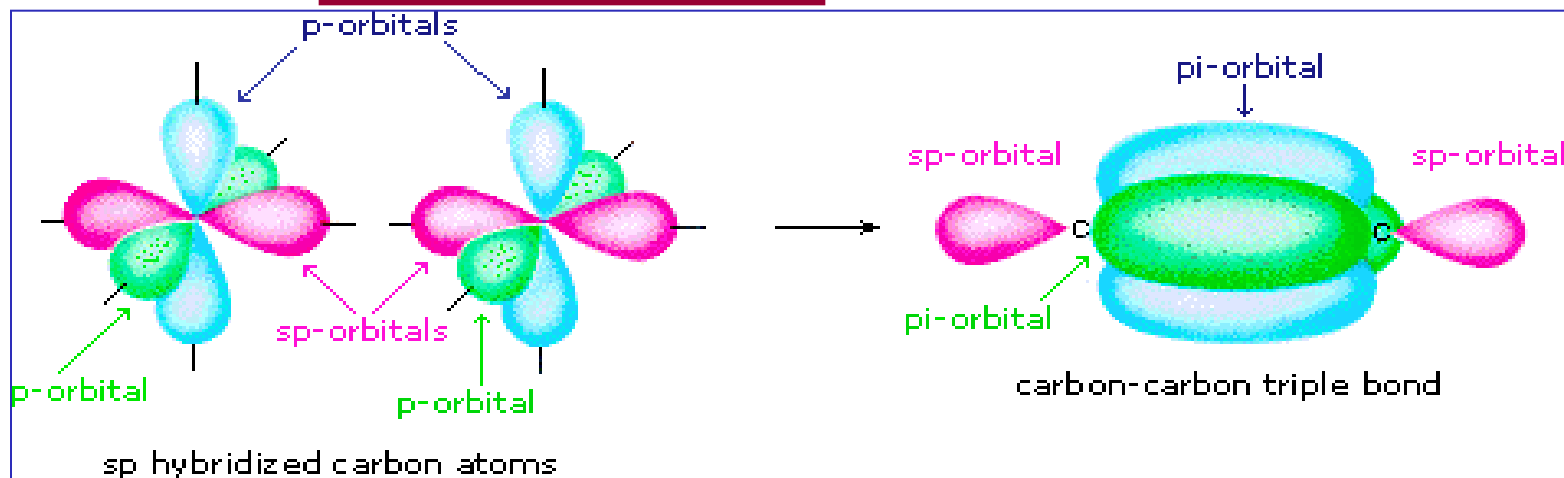
• Αλκίνια

• Αρωματικές ενώσεις

Αλκένια διπλός δεσμός

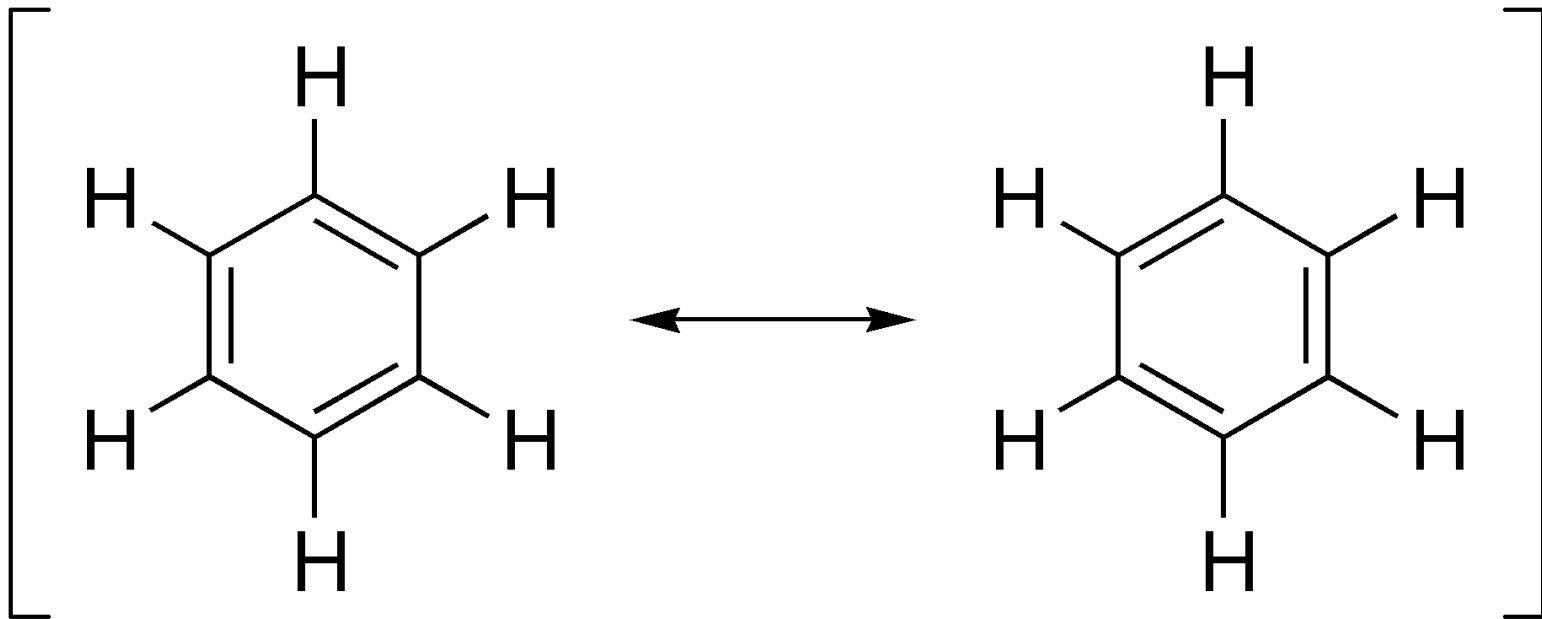

Αλκίνια τριπλός δεσμός

Αρωματικοί υδρογονάνθρακες

Βενζόλιο

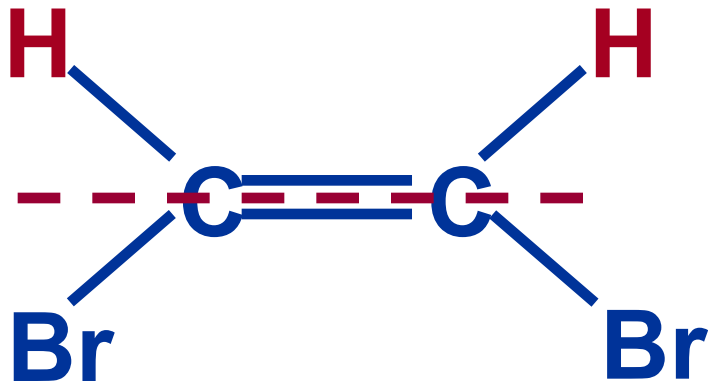
Αλκένια-Αλκίνια

- Μη πολικές ενώσεις
- Αδιάλυτες στο νερό
- Ευδιάλυτες σε μη πολικούς διαλύτες
- Σχετικά χαμηλό σημείο ζέσεως και τήξεως

Αλκένια

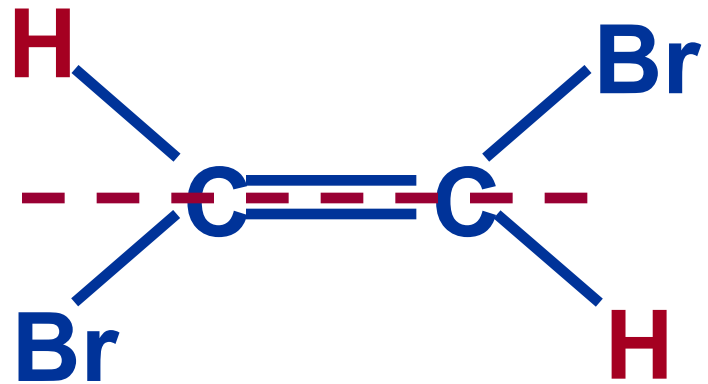
cis-trans γεωμετρική ισομέρεια

Δεν περιστρέφεται

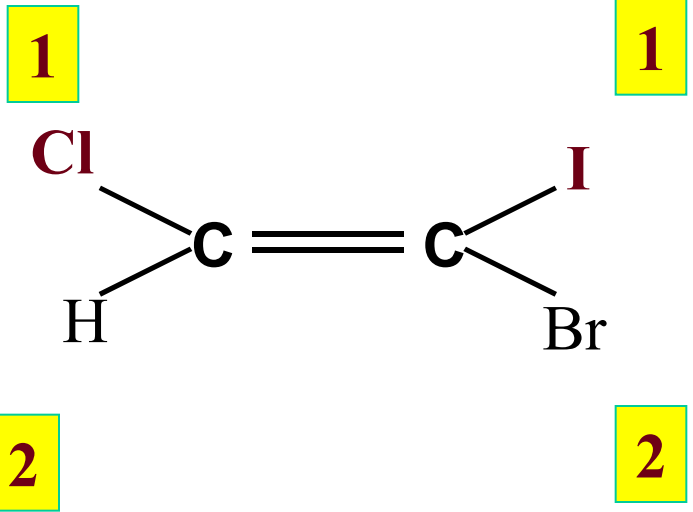
cis

Διπολική ροπή

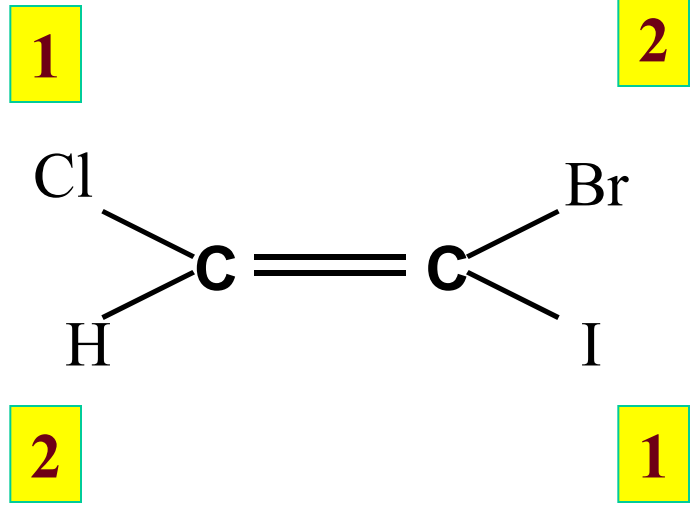
trans

2 είδη υποκαταστατών

I > Br
Cl > H

Z- (zusammen, μαζί)

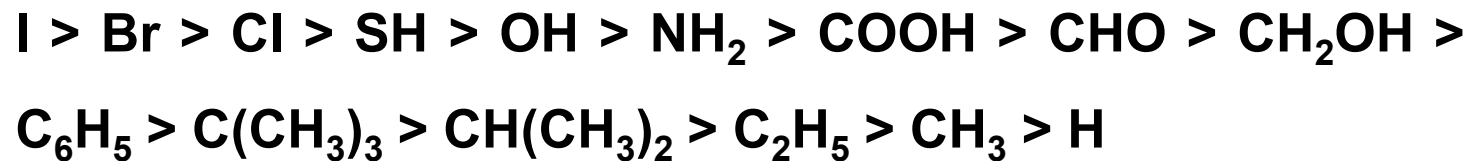
E- (Entgegen, αντίθετα)

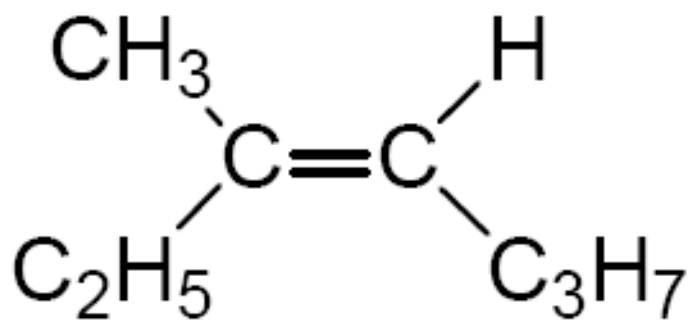

Καθορισμός της σειράς προτεραιότητας

Κατά C.I.P (Cahn-Ingold-Prelog)

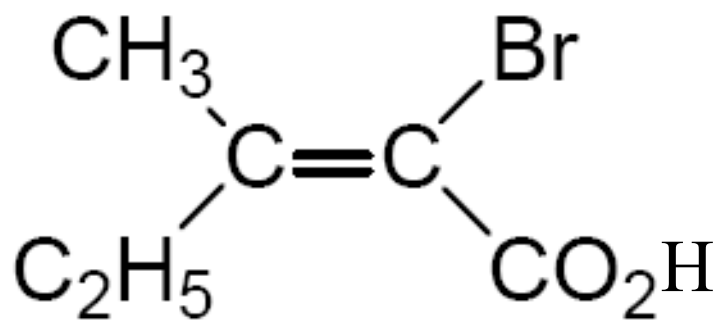
1. Υποκαταστάτες με τον μεγαλύτερο ατομικό αριθμό
2. Μεταξύ ανθρακούχων ομάδων εκείνη με το μεγαλύτερο βαθμό οξείδωσης ή πιο πολύπλοκες

Z

,

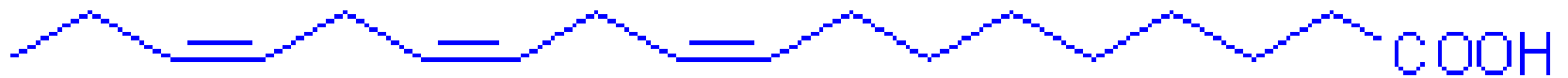
E

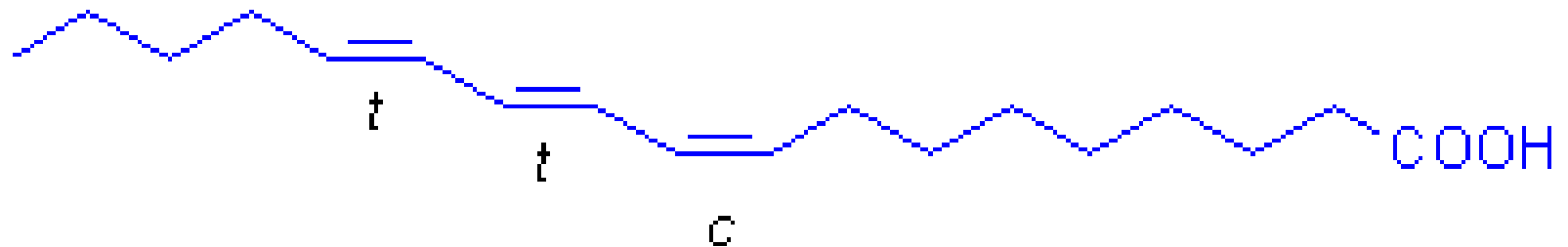
Λιπαρά οξέα

linoleic acid

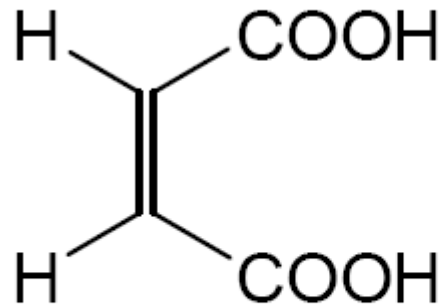

alpha-linolenic acid

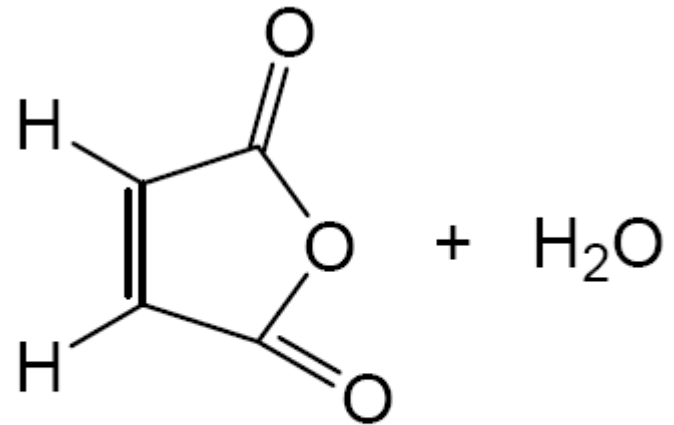
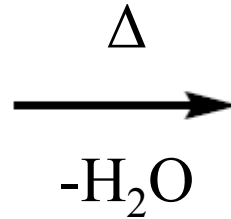

Αλκένια

cis

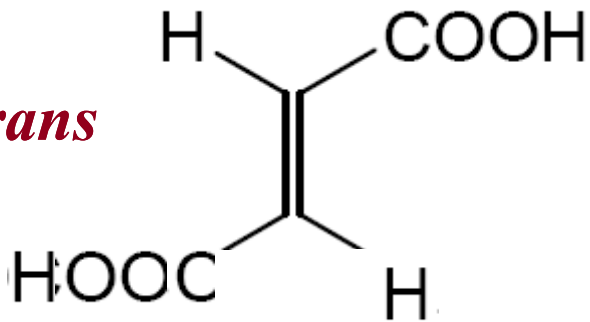

μηλεϊνικό οξύ

μηλεϊνικός
ανυδρίτης

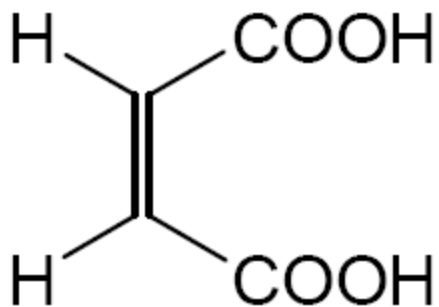
trans

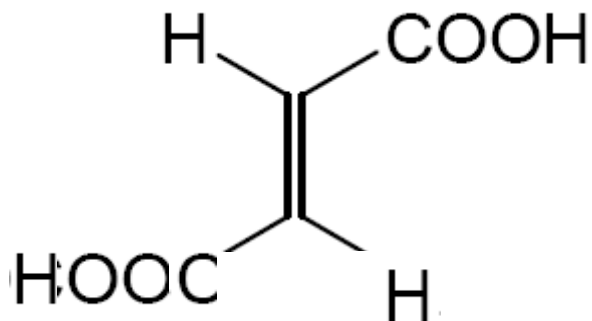
Φουμαρικό οξύ

Αλκένια

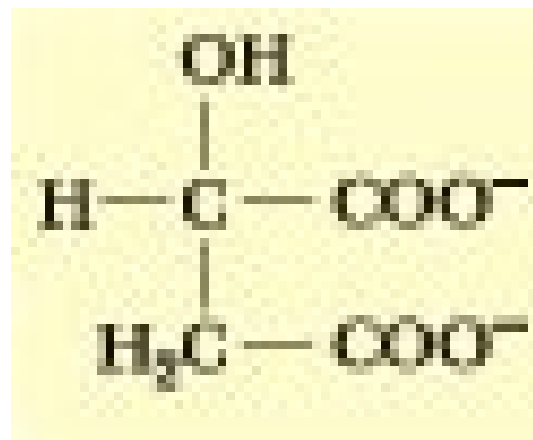
μηλεϊνικό οξύ

Φουμαρικό οξύ

φουμαράση
στερεοειδική
trans προσθήκη

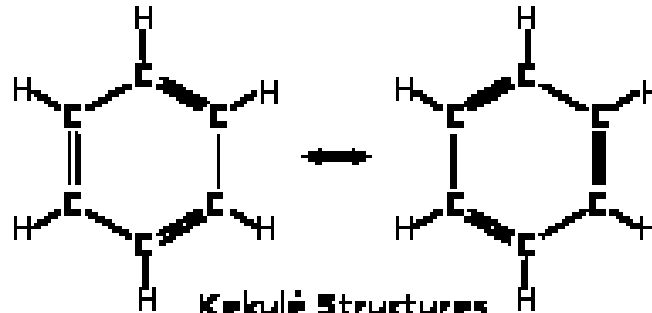
μηλικό οξύ

Αρωματικοί υδρογονάνθρακες

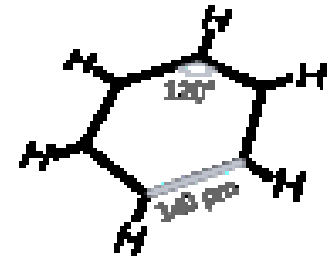
Βενζόλιο

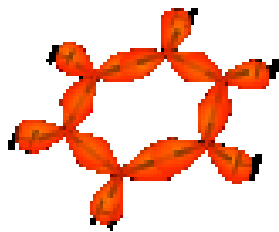
Benzene
Molecular formula

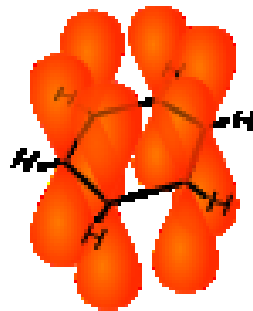
Kekulé Structures
(isomers)

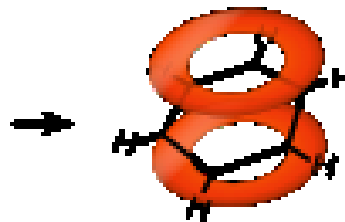
Planar Hexagon
Bond Length 140 pm

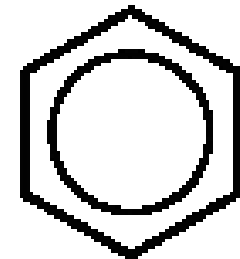
Sigma Bonds
 sp^2 Hybridized orbitals

6 p_z orbitals

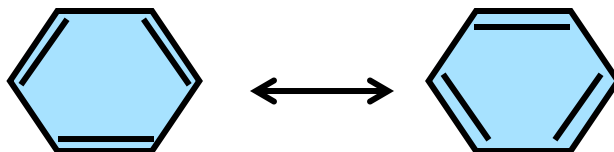
delocalized pi
system

Benzene ring
Simplified depiction

Συντονισμός - Συζυγιακό φαινόμενο

Ενώσεις με εναλλασσόμενους απλούς και διπλούς δεσμούς ονομάζονται συζυγιακά συστήματα (conjugated systems)

Σύμβολο:

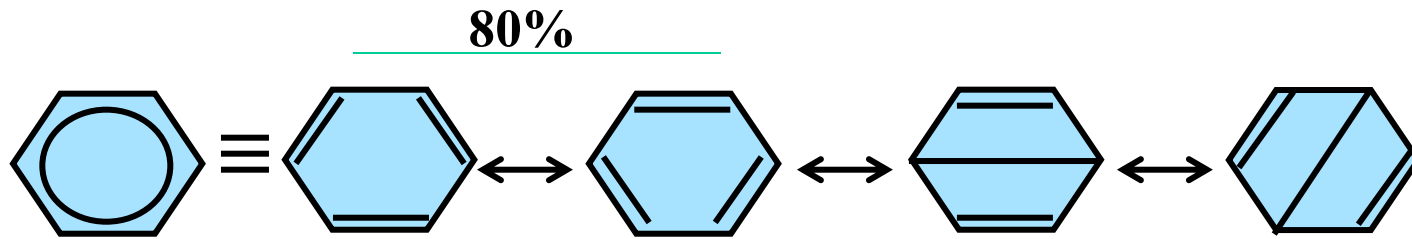
Μήκος απλού δεσμού: 1.54 °A

Μήκος διπλού δεσμού: 1.34 °A

Μήκος δεσμού βενζολίου: 1.39 °A

Αρωματικοί υδρογονάνθρακες

Βενζόλιο

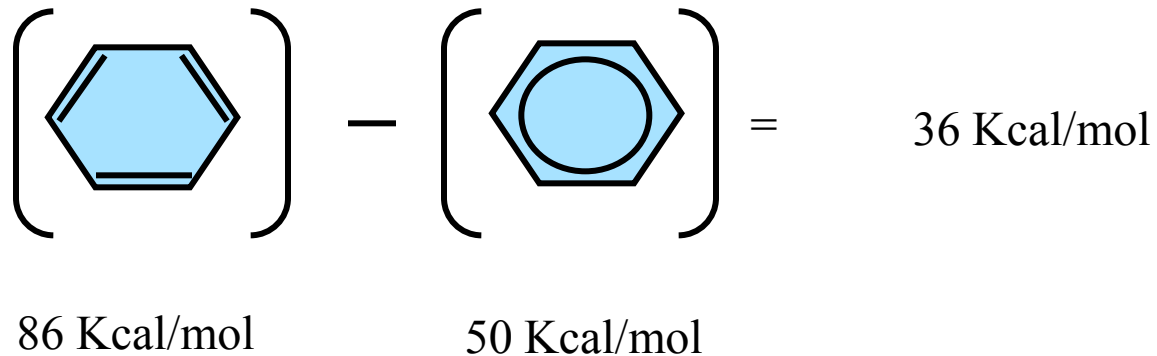

• • • •

Τύποι Kekulé

θεωρητική τιμή - πειραματική τιμή = Ενέργεια συντονισμού

Αρωματικοί υδρογονάνθρακες Βενζόλιο

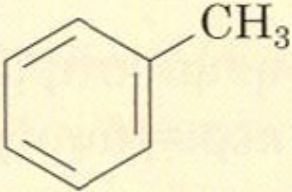
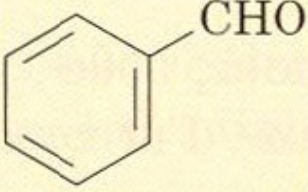
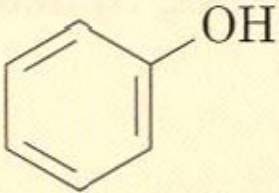
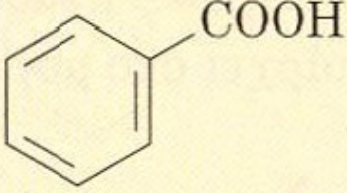
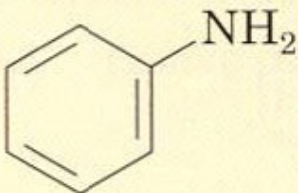
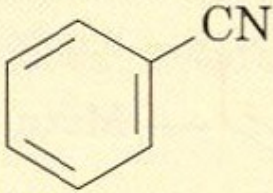
...

Αντιδρασεις υποκατάστασης : +

Αντιδράσεις προσθήκης στο δ.δ.: ~

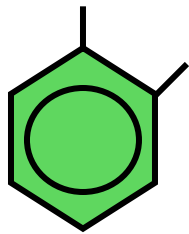
Πίνακας 15.1 Κοινές ονομασίες μερικών αρωματικών ενώσεων.

<i>Τύπος</i>	<i>Ονομασία</i>	<i>Τύπος</i>	<i>Ονομασία</i>
	Τολουόλιο (σ.ζ. 111°C)		Βενζαλδεΐδη (σ.ζ. 178°C)
	Φαινόλη (σ.τ. 43°C)		Βενζοϊκό οξύ (σ.τ. 122°C)
	Ανιλίνη (σ.ζ. 184°C)		Βενζονιτρίλιο (σ.ζ. 191°C)

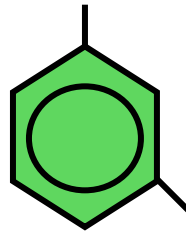

Αρωματικοί υδρογονάνθρακες

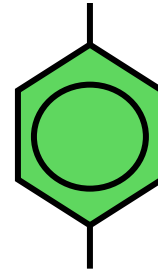
2 υποκαταστάτες

o-

m-

p-

Συζυγιακό φαινόμενο. Συντονισμός

Αρχή του συντονισμού (κατά Pauling): αν ένα μόριο μπορεί να παρασταθεί με δύο ή περισσότερες δομές που έχουν την ίδια διάταξη των πυρήνων, παραπλήσια ενέργεια και τον ίδιο αριθμό ηλεκτρονικών ζευγών,
τότε η πραγματική δομή του μορίου είναι μία ενδιάμεση κατάσταση όλων των δυνατών τύπων

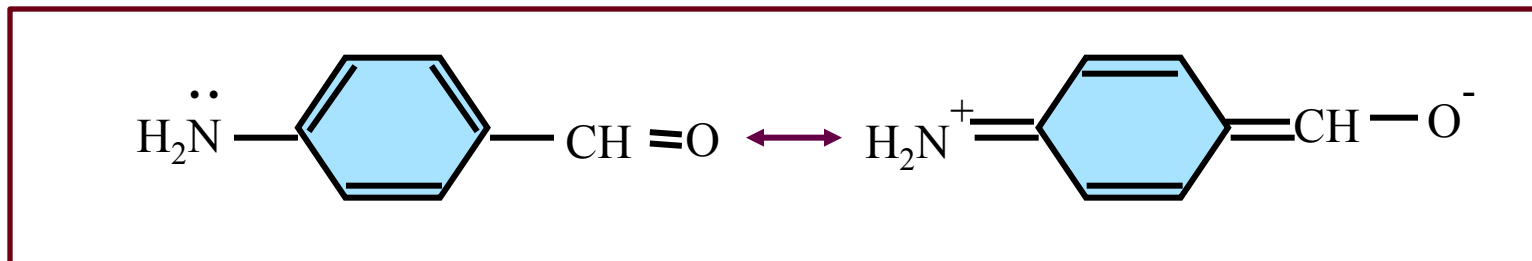
Οι τύποι αυτοί ονομάζονται δομές συντονισμού

Συζυγιακό φαινόμενο $\equiv$ φαινόμενο του συντονισμού
(conjugative effect)   (Resonance effect)

Συζυγιακή μετατόπιση του ηλεκτρονικού ζεύγους των δεσμών

Αν η συζυγιακή μετατόπιση δεν είναι κυκλική,
δημιουργούνται φορτία με πόλωση του μορίου

+R φαινόμενο: ομάδες με ελεύθερο ζεύγος p ηλεκτρονίων

-R φαινόμενο: ομάδες με πολλαπλό δεσμό

Συντονισμός (ή μεσομέρεια): Πολλά οργανικά και ανόργανα μόρια δεν μπορούν να αποδοθούν ικανοποιητικά μόνο με ένα τύπο, αλλά με περισσότερους, όπου μονήρη ζεύγη ηλεκτρονίων (αδεσμικά) ή ζεύγη ηλεκτρονίων που σχηματίζουν π δεσμούς έχουν μετακινηθεί προς ένα γειτονικό άτομο.

Συζυγία: η τοποθέτηση του π τροχιακού κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να επικαλύπτεται με άλλα τροχιακά του μορίου

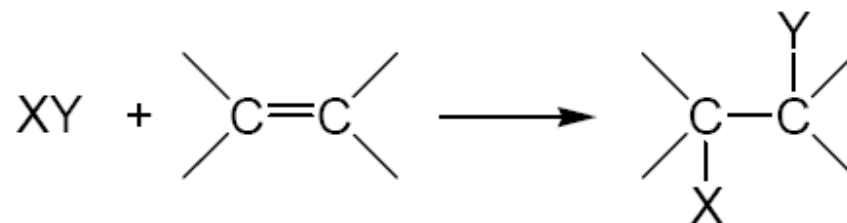
Συζυγιακό φαινόμενο. Συντονισμός

Για να εμφανιστεί συντονισμός θα πρέπει οι ακραίες δομές να πληρούν τις εξής συνθήκες:

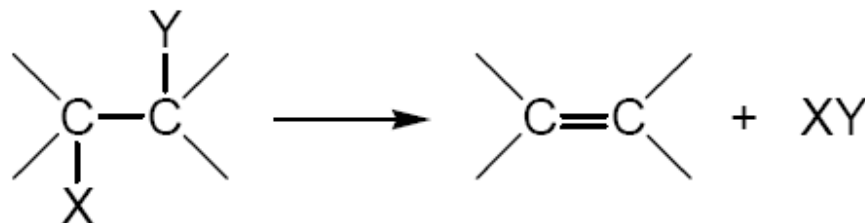
- 1) η σχετική θέση όλων των ατόμων σε όλες τις δομές να είναι η ίδια
- 2) η εσωτερική ενέργεια των διαφόρων δομών να μη διαφέρει σημαντικά μεταξύ τους
- 3) οι διάφορες δομές να μην περιέχουν διάφορο αριθμό μονήρων ηλεκτρονίων

ΤΑΞΙΝΟΜΙΣΗ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ

1) Αντιδράσεις προσθήκης (addition reactions):

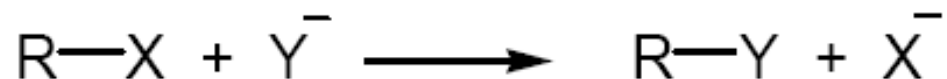

2) Αντιδράσεις απόσπασης (elimination reactions):

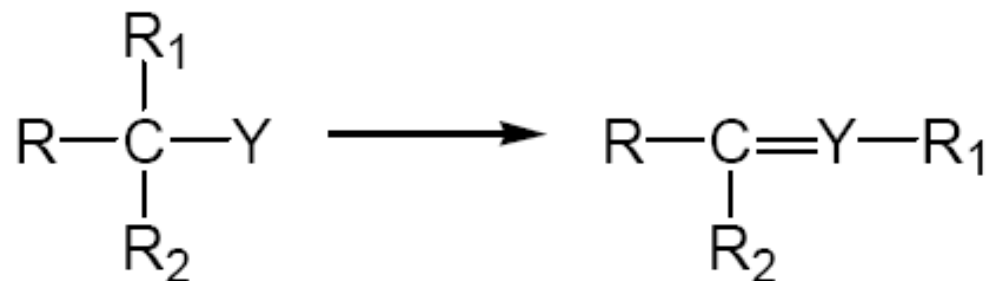

ΤΑΞΙΝΟΜΙΣΗ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ

3) Αντιδράσεις υποκατάστασης (substitutions):

4) Αντιδράσεις μετάθεσης (rearrangements):

Αντιδράσεις προσθήκης στο διπλό δεσμό

Διπλός δεσμός → απλός δεσμός

A) Συμμετρικά μόρια (H_2 , Cl_2 , Br_2)

B) Ασύμμετρα μόρια (H_2O , HCl , HBr)

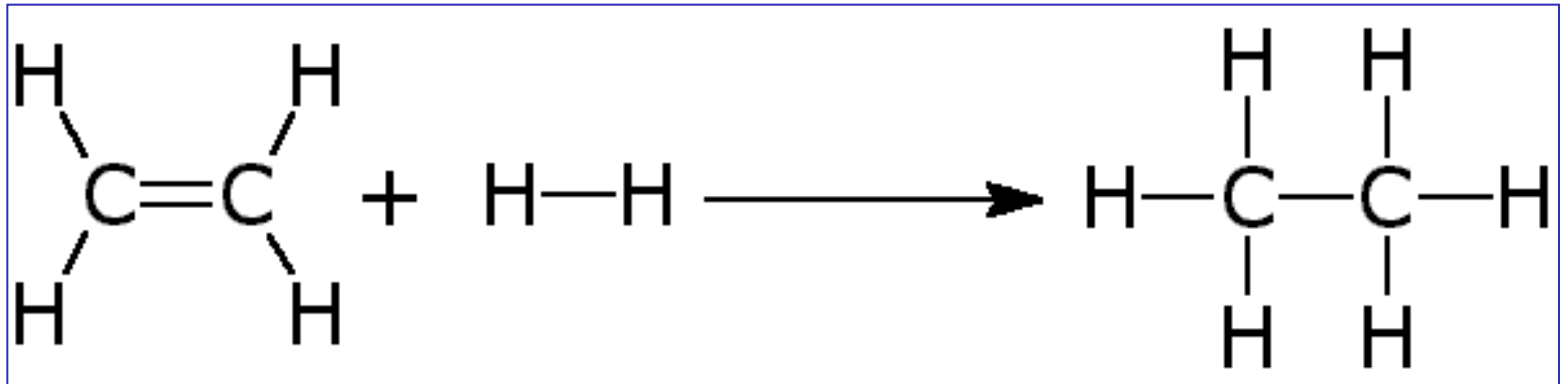

Αντιδράσεις προσθήκης στο διπλό δεσμό

A) Συμμετρικά μόρια (H_2 , Cl_2 , Br_2)

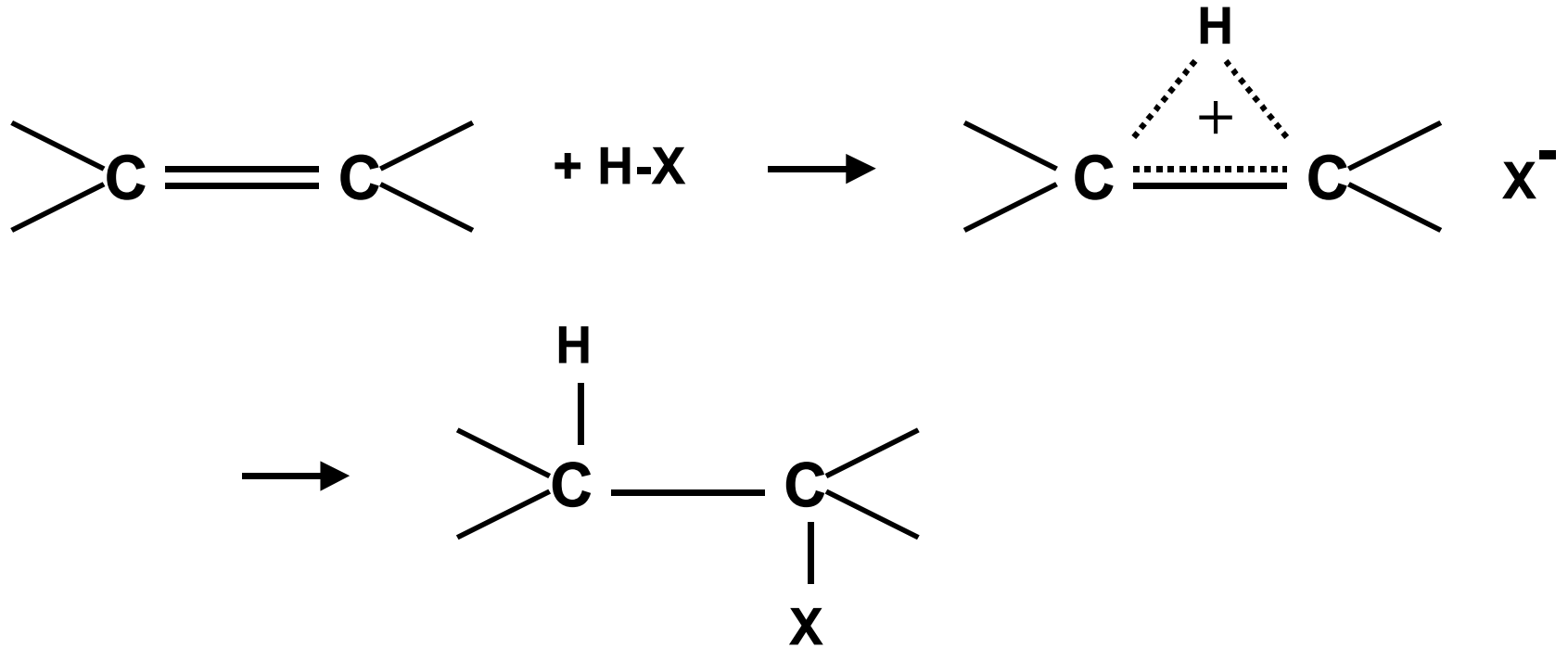
Καταλυτική υδρογόνωση

Με βαρέα μέταλλα (Ni, Pt, Pd), θερμότητα ή πίεση

Αντιδράσεις προσθήκης στο διπλό δεσμό

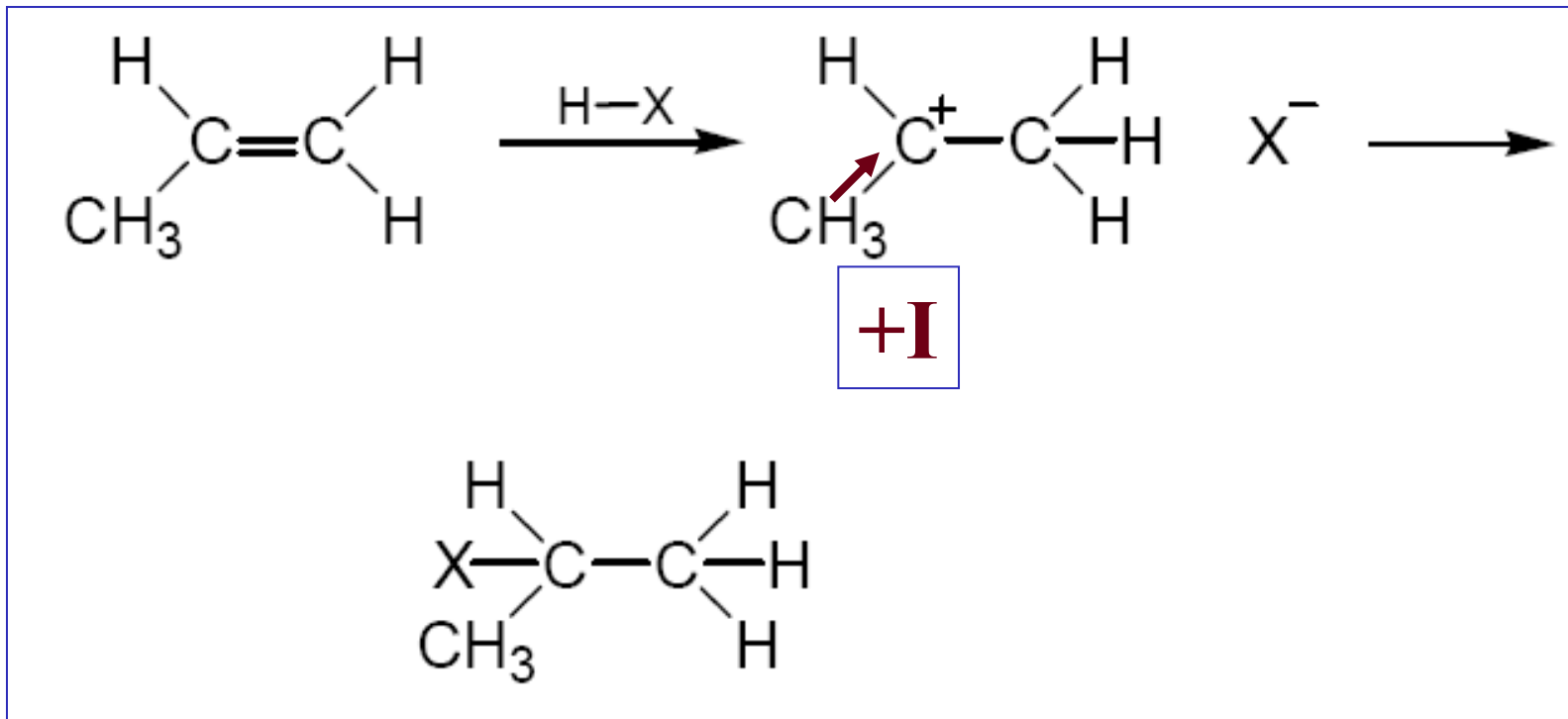
B) Ασύμμετρα μόρια (H₂O, HCl, HBr)

Αντι- προσθήκη

Αντιδράσεις προσθήκης στο διπλό δεσμό

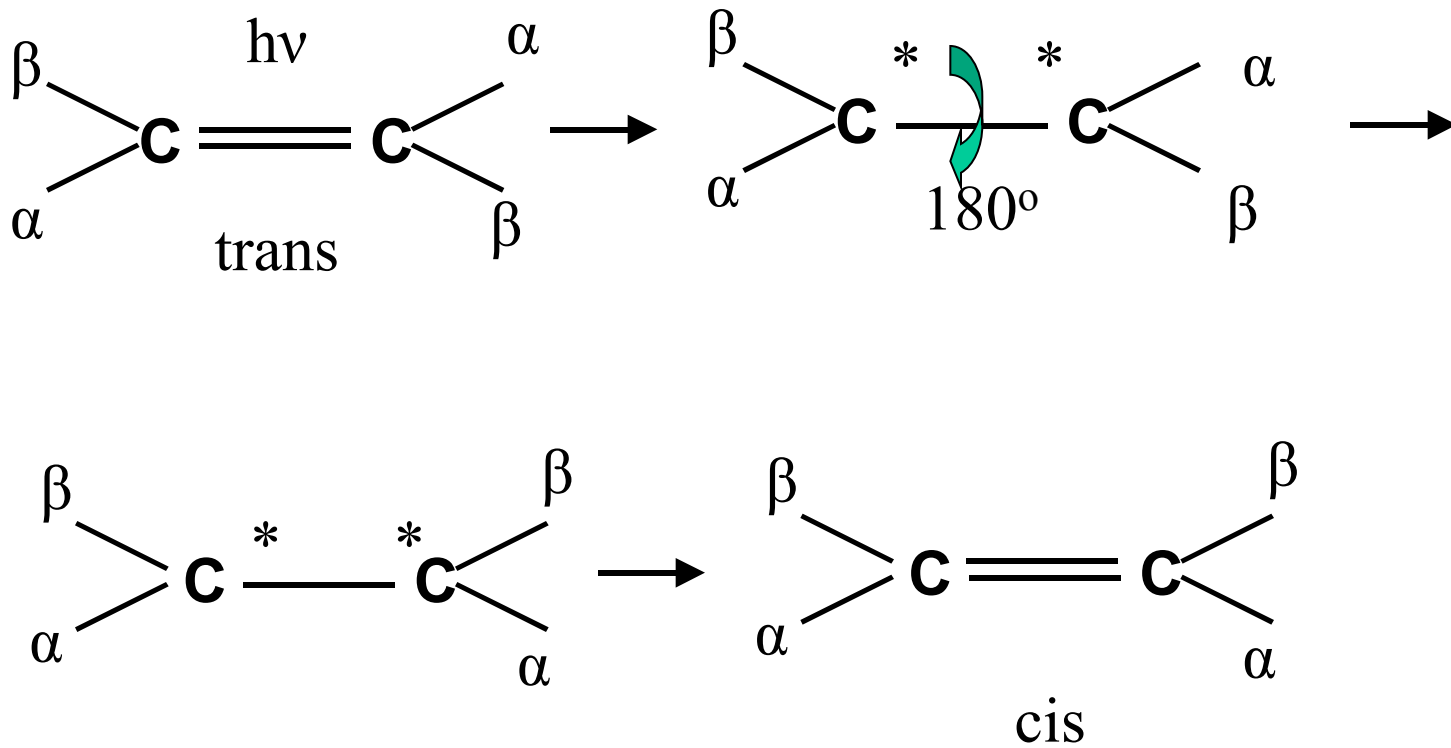
Προσθήκη H-X σε ασύμμετρα υποκατεστημένα αλκένια

Κανόνας Markovnikov:

Το H προστίθεται στον άνθρακα με τα περισσότερα H
(Κύριο προϊόν)

Ισομερίωση με επίδραση υπεριώδους ακτινοβολίας

Αντιδράσεις Βενζολίου

